

УДК 929 Гоголев: 631.4:378.4(477.74)

В. І. Тригуб, канд. геогр. наук, доцент
Я. М. Біланчин, канд. геогр. наук, доцент
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
кафедра ґрунтознавства і географії ґрунтів,
вул. Дворянська, 2, Одеса-82, 65082, Україна

**ПРОФЕСОР І. М. ГОГОЛЄВ — ВИДАТНИЙ ВЧЕНИЙ І ПЕДАГОГ,
ЗАСНОВНИК КАФЕДРИ ҐРУНТОЗНАВСТВА І ГЕОГРАФІЇ ҐРУНТІВ
ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (ДО 90-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ
НАРОДЖЕННЯ)**

У зв'язку із 90-річчям від дня народження видатного вченого-ґрунтознавця, засновника кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів Одеського університету професора І. М. Гоголева аналізується його вклад у теорію і практику вітчизняної ґрунтознавчої науки, розвиток ґрунтознавчо-географічної науки в Одеському університеті.

Ключові слова: професор І. М. Гоголев, ґрунтознавець, Одеський університет, кафедра ґрунтознавства і географії ґрунтів.

Вступ

24 серпня 2009 року виповнилося 90 років від дня народження Івана Миколайовича Гоголева — видатного вченого і практика в області ґрунтознавства, географії і меліорації ґрунтів, доктора сільськогосподарських наук, професора, засновника кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. На відзначення цієї дати та вкладу Івана Миколайовича у розвиток вітчизняної ґрунтознавчо-географічної науки і практики 10–12 вересня 2009 р. в Одеському національному університеті була проведена Міжнародна наукова конференція “Ґрунт у просторі і часі”. У пропонованій статті учнів Івана Миколайовича висвітлюються основні етапи життя і творчої діяльності Вчителя, значимість його вкладу в теорію і практику вітчизняної науки і практики, розвиток його ідей і вчення в сучасних умовах.

Основні етапи життєдіяльності, вклад у теорію і практику вітчизняної ґрунтознавчої науки та розвиток ґрунтознавчо-географічної науки в Одеському університеті

Іван Миколайович Гоголев у 1942 р. з відзнакою закінчив факультет агрохімії і ґрунтознавства Московської сільськогосподарської академії ім. К. А. Тімірязєва і зразу добровольцем пішов на фронт. Всі роки війни служив у повітряно-десантних військах, тричі був важко ранений. Після демобілізації у 1946–1952 рр. працював у Львівському сільськогосподарському інституті. Об'єктом його наукових досліджень у ці роки

були перегнійно-карбонатні (рендзинні) ґрунти західних областей України, за матеріалами яких у 1951 р. він захистив кандидатську дисертацію “Темноцветные (рендзинные) почвы западных областей Украины” в Московській сільськогосподарській академії. Вже тоді опоненти відзначили неординарність трактування генези і властивостей цих специфічних ґрунтів західних областей України та пропонувані дисертантом підходи до підвищення їхньої родючості. Актуальність, наукова новизна і практична значущість цієї праці збереглися дотепер.

У 1955 р. І. М. Гоголев переходить на роботу у Львівський університет імені Івана Франка, де працює на посаді доцента кафедри фізичної географії до 1967 р. Це був дуже плідний період його наукової та організаторської діяльності. За ініціативи Івана Миколайовича у 1957 р. при кафедрі була організована ґрунтознавча експедиція, яка започаткувала великомасштабні обстеження та картографування ґрунтів України, Російської Федерації, цілих земель Північного та Центрального Казахстану. Фундаментальні дослідження він розпочав і в Карпатському регіоні, за матеріалами яких у 1965 р. в Москві у Ґрунтовому інституті імені В. В. Докучаєва успішно захистив докторську дисертацію “Бурые горно-лесные почвы Украинских Карпат”. Захист дисертації викликав значний інтерес, що визначився значущістю цієї роботи, яка виходить далеко за межі регіональної. Наукові й теоретичні висновки роботи мали величезне значення для розвитку теоретичних основ ґрунтознавства.

У 1961 р. за ініціативи І. М. Гоголева у Львівському університеті організовано проблемну лабораторію якісної оцінки земель. З 1962 р. колектив лабораторії працює над типізацією і бонітуванням сільськогосподарських земель та їх кадастровою економічною оцінкою. По суті, це була перша спроба відтворення методики земельного кадастру після фактичного припинення робіт за цими проблемами на початку тридцятих років [5].

Успішний захист у 46-річному віці докторської дисертації додали Іванові Миколайовичу творчої наснаги та впевненості, масштабності планів подальшої науково-освітньої діяльності. Однак, ці плани не знайшли в ті роки належного розуміння і втілення у Львівському держуніверситеті. На пропозицію тодішнього ректора Одеського університету проф. О. І. Юрженка доктор сільськогосподарських наук І. М. Гоголев у травні 1967 р. переїздить до Одеси для роботи на посаді завідувача створюваної на геолого-географічному факультеті кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів. Завданням нової кафедри була організація дослідження ґрунтів степової зони півдня України у зв'язку із розгортанням в регіоні великомасштабного іригаційного засвоєння земель та підготовка відповідних фахівців-ґрунтознавців. Кафедра була відкрита на базі факультетської лабораторії ґрунтознавства та кабінету геодезії і картографії. При цьому повною мірою проявилися організаторський талант і творча енергія Івана Миколайовича. Буквально впродовж двох тижнів нова кафедра була забезпечена необхідними приміщеннями і площами, укомплектована кадрами. Змінювався стиль роботи в напрямі інтенсифікації діяльності та персоніфікації відповідальності, формувалася тематика досліджень і робіт, необ-

хідна матеріально-технічна база для забезпечення проведення навчальної і наукової роботи кафедри. Своїм дітищем, кафедрою, Іван Миколайович безперервно керував упродовж майже 30 наступних років Одеського періоду життя [3].

Для забезпечення виконання наукових досліджень і робіт та бази навчальних і виробничих практик студентів за ініціативи Івана Миколайовича у травні 1967 р. при новоствореній кафедрі організовано ґрунтознавчу експедицію, яка оперативно була забезпечена виробничими і лабораторними приміщеннями, необхідними кадрами, обладнанням і спорядженням. До проведення експедиційно-польових і лабораторно-аналітичних робіт залучалися студенти і викладачі геолого-географічного та біологічного факультетів університету. Одержані матеріали досліджень і робіт широко використовувались для виконання курсових і дипломних робіт студентів, підготовки наукових публікацій і дисертаційних робіт, експонатів на республіканських та всесоюзних виставках, у тому числі ВДНГ СРСР, де вони були відзначені багатьма нагородами і відзнаками. Впродовж 1967–1992 років ґрунтознавча експедиція Одеського університету під науковим керівництвом проф. І. М. Гоголева провела великомасштабні обстеження і знімання ґрунтів колгоспів і радгоспів Красноярського краю та Магаданської і Читинської областей Російської Федерації, півдня України і Центрального Казахстану на площі понад 6 млн га [2–4].

За період роботи ґрунтово-географічної експедиції в різних регіонах Російської Федерації було накопичено значний картографічний і аналітичний матеріал, який представлений великомасштабними ґрунтовими картами і даними аналітичних досліджень ґрунтів. Ґрунтознавці під керівництвом професора І. М. Гоголева не обмежилися вирішенням суто прикладних завдань, а започаткували низку напрямів наукових досліджень: *а* — дослідження генези і географії сірих лісових ґрунтів з другим гумусовим горизонтом Приєнісейського Сибіру; *б* — дослідження просторової організації ґрунтового покриву Середнього Сибіру і Забайкалля; *в* — вивчення природного відновлення рослинності на відвалах після видобування золота дражним методом і розроблення методів їх рекультивації в долині річки Берельох Магаданської області. За матеріалами досліджень було опубліковано понад 50 наукових праць, у тому числі 5 монографій [5].

Паралельно з ґрунтово-географічними експедиційними роботами І. М. Гоголев започатковує дослідження генетико-виробничих особливостей та еволюції чорноземних і каштанових ґрунтів степової зони від Задністров'я на заході до Забайкалля на сході, розгорнув ґрунтово-генетичні дослідження на півдні України.

У 1971 році при кафедрі ґрунтознавства і географії ґрунтів була створена Проблемна науково-дослідна лабораторія географії та охорони ґрунтів чорноземної зони, незмінним науковим керівником якої був проф. І. М. Гоголев. Головним завданням лабораторії було вивчення сучасних ґрунтоутворних і ландшафтно-геохімічних процесів у чорноземах в умовах зрошення і дренажу. На більшості зрошувальних систем півдня України було облаштовано мережу науково-дослідних стаціонарів для вивчення

змін у ґрунтах і ландшафтах загалом під впливом зрошення водами різної іригаційної якості. Головним об'єктом наукових досліджень колективу лабораторії були процеси фізико-хімічної взаємодії між зрошувальними водами та ґрунтами, зокрема, їхніми вбирними комплексами. Було відкрито явище різкого підлуження ґрунтів (“лужний удар”) у випадку зрошення в спекотні години дня та механізм вторинного (іригаційного) осолонцювання ґрунтів у разі зрошення навіть доброякісними низькомінералізованими (до 1 г/л) водами річок півдня України. За результатами досліджень були розроблені практичні рекомендації для запобігання негативним змінам у ґрунтах при зрошенні і підвищення їхньої родючості. Насамперед, це — гіпсування ґрунтів уже з першого року зрошення, обґрунтування технології обробітку ґрунту та структури сівозмін, системи удобрення тощо. На основі цих робіт під керівництвом Івана Миколайовича в 1989 р. були видані “Методические рекомендации по контролю состояния орошаемых черноземов” — теоретична і практична основа моніторингу зрошуваних ґрунтів степової зони України.

З 1991 р. з ініціативи проф. І. М. Гоголева були започатковані роботи з організації дослідно-виробничої мережі моніторингу ґрунтів масивів зрошення Одеської області. Узагальненням наукового і виробничого досвіду зрошення ґрунтів в Одеській області за останні тридцять років стала монографія “Орошение на Одесщине”, що вийшла з друку в 1992 р. за науковою редакцією професора І. М. Гоголева.

У 1994–1995 рр. під безпосереднім керівництвом та за участю Івана Миколайовича мережа стаціонарних ділянок довгострокового (до 100 років) ґрунтового моніторингу була закладена на масивах зрошення Придністер'я і Придунав'я Одещини, де режимні ґрунтово-моніторингові дослідження безперервно проводили всі наступні роки.

Енциклопедичні знання проф. І. М. Гоголева в галузі класичного ґрунтознавства, масштабність організованих ним досліджень з географії і меліорації ґрунтів принесли йому визнання та славу видатного радянського вченого-ґрунтознавця. Одеса, Одеський університет стають визнаним центром вітчизняного ґрунтознавства. Уже починаючи з 1968 р., на основі й за участю кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів, проведено всесоюзні та всеукраїнські наради і конференції з проблем географії і класифікації ґрунтів, меліоративного ґрунтознавства, зрошення ґрунтів степової зони. Зав'язуються тісні науково-творчі контакти співробітників кафедри і ПНДЛ-4 з багатьма науковими центрами республік Радянського Союзу та регіону півдня України. Серед численних друзів і добрих знайомих Івана Миколайовича, колег по науковій співпраці були такі відомі постаті вітчизняної ґрунтознавчої, географічної і меліоративної науки та практики, як В. А. Ковда, В. В. Єгоров, Г. В. Добровольський, І. А. Крупеніков, Ф. Р. Зайдельман, Р. В. Ковальов, Д. М. Кац, М. А. Глазовська, В. М. Фрідланд, Л. Л. Шишов, П. Г. Шищенко, С. Д. Лисогоров, В. П. Тульчинська, Б. С. Носко, Н. Б. Вернандер, І. А. Соколов, В. О. Таргулян, Г. П. Петросян, А. Ф. Урсу, Н. І. Базилевич, Є. І. Панкова, В. В. Медведєв, О. М. Грінченко, М. І. Горбунов, Р. О. Баєр, І. П. Ай-

даров, Є. Д. Гопченко, І. С. Рабочев, Н. Г. Мінашина, О. Г. Кулібабін та багато інших [3].

Особливо тісною і результативною в практичному плані, починаючи з 1968 р., була і залишається налагоджена І. М. Гоголевим співпраця очолюваних ним колективів кафедри і ПНДЛ-4 з Мінводгоспами СРСР і України, Діпроводгоспами України, Всесоюзним і Українським інститутами гідротехніки і меліорації, Українським НДІ ґрунтознавства і агрохімії, Південним науковим центром НАНУ, Одеською, Каховською та Кримською гідрогеолого-меліоративними експедиціями і управліннями зрошувальних систем півдня України, управліннями агропромислового і водогосподарського комплексів та земельних ресурсів Одеської області. Щорічні наради і семінари, науково-практичні конференції за участю кафедри та перелічених організацій з проблем зрошувального землеробства, охорони і підвищення родючості ґрунтів, організації контролю та оцінки стану ґрунтів і земель відтоді стали і залишаються традиційними.

Безумовно, професор І. М. Гоголев як завідувач кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів значну увагу приділяв також процесу навчання студентів і підготовці науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. З перших років існування кафедра забезпечувала підготовку фахівців кваліфікації “Географ. Ґрунтознавець-географ” зі спеціалізації “Біогеографія і географія ґрунтів з основами землеустрою”. Було започатковано підготовку аспірантів за географічною спеціальністю 11.00.05 — біогеографія і географія ґрунтів та захист кандидатських, а в подальшому і докторських дисертацій за цією ж спеціальністю [1, 4].

Географія наукових інтересів та дослідницької діяльності вченого як ґрунтознавця-географа велика і різноманітна. Незважаючи на великий обсяг виконуваних науково-дослідних робіт, він вважав за необхідне взяти участь у спільних дослідженнях та наукових дискусіях з проблем генези, діагностики і класифікації буроземів Прибалтики, Уралу, Саян, Далекосхідного Примор'я, червоноземів і жовтоземів Грузії, підзолистих ґрунтів і рендзин Білорусі й Польщі. Цікаві дослідження були проведені в ході вивчення сучасних процесів в умовах хімічної меліорації солонцюватих ґрунтів Угорщини, зрошення і дренажу в Узбекистані, Азербайджані, Араратській долині Вірменії, долині Нілу в Єгипті, на рисових системах Бангладеш. Під його керівництвом було налагоджено активне міжнародне співробітництво кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів, розроблено спільний проект у галузі охорони ґрунтів з Технічним університетом Берліна. На кошти, одержані по гранту INTAS, він організував Український національний центр Міжнародної мережі в галузі зрошення і дренажу (IPTRID Network).

Велику увагу Іван Миколайович приділяв педагогічній і виховній роботі. Чудовий лектор, за все своє життя він не прочитав двох однакових лекцій, володів особливою притягальною енергією, яка разом із доброзичливим ставленням до студентів підсилювала любов до нього всіх, кому пощастило слухати його лекції. Професор І. М. Гоголев створив свої наукові школи у Львові й Одесі, з яких виростили 3 доктори наук (Р. О. Баєр, Є. Н. Кресе-

ха, С. П. Позняк) і 10 кандидатів наук (З. В. Проскура, Я. М. Біланчин, І. М. Волошин, С. П. Позняк, Г. С. Сухорукова, Є. Н. Красеха, О. А. Грибський, А. І. Кривульченко, Пранеш Кумар Саха, Т. Н. Хохленко) [5].

Іван Миколайович Гоголев був почесним членом Всесоюзного товариства ґрунтознавців, членом Європейської спілки охорони ґрунтів, експертом і багаторічним керівником проблемної комісії Південного наукового центру НАН України. Нагороджений орденами, бойовими і ювілейними медалями, срібною медаллю ВДНГ СРСР, Почесною грамотою Міністерства сільського господарства Російської Федерації за дослідження ґрунтів Сибіру, медаллю “За освоєння цілини”.

На всіх посадах (завідувача кафедри чи наукового керівника проблемної лабораторії, голови Одеського відділу Всесоюзного та Українського Товариства ґрунтознавців і агрохіміків, члена низки методичних і експертних рад та комісій) Івана Миколайовича вирізняли таланти організатора і керівника, глибокий професіоналізм, діловитість і принциповість, почуття обов’язку і відповідальності. Він завжди був генератором новаторських ідей і планів. За кожен нову роботу чи справу він брався зацікавлено і аргументовано, з натхненням, чого вимагав і від співробітників та керівників підрозділів. Водночас Іван Миколайович був товаришким, компанійським, простим у спілкуванні, своїх побутово-життєвих вимогах і потребах, загальнодоступним і цікавим співрозмовником як у питаннях науки, практики, стану землекористування чи ефективності навчальної роботи, так і щоденного життя-буття [3].

Ще до відкриття Міжнародної наукової конференції “Ґрунт у просторі і часі”, присвяченої 90-річчю від дня народження І. М. Гоголева, вийшла з друку книга за редакцією проф. С. П. Позняка (упорядники С. П. Позняк, В. І. Тригуб) “Професор Іван Гоголев”. Це перша книга із серії “Українські ґрунтознавці”, в якій детально охарактеризовано життєвий шлях і найбільш повно систематизовано і проаналізовано науково-педагогічну діяльність видатного вченого-ґрунтознавця й агрохіміка, фізико-географа. Подано його головні праці з вивчення генетичної природи, класифікації, географії, сільськогосподарської типології і меліорації ґрунтів України, Казахстану, Сибіру, Забайкалля, Магаданської області Росії. Подано спогади його колег та учнів про Вчителя.

У роботі конференції взяли участь представники майже 30 наукових установ і навчальних закладів з Канади, Польщі, Російської Федерації, Молдови, регіонів України. Серед них вчені Ягелонського університету, Інституту географії РАН, Державного Аграрного університету Республіки Молдова, Інституту Ґрунтознавства імені В. В. Докучаєва, Національного наукового центру “Інститут ґрунтознавства і агрохімії імені А. Н. Соколовського”, Львівського національного університету імені Івана Франка, численні колеги та учні Івана Миколайовича, аспіранти і студенти. Конференція складалася з пленарного та секційних засідань: “Ґрунти чорноземної зони, їх зміни в умовах зрошення та постіригаційної еволюції, оцінка сучасного еколого-ресурсного стану”, “Проблеми генези і географії ґрунтів Західноукраїнського краю”. Пленарне засідання вступним словом відкрив

доцент Я. М. Біланчин — завідувач кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів, учень і послідовник І. М. Гоголева. У своєму виступі він нагадав учасникам конференції основні наукові ідеї та вчення проф. І. М. Гоголева про ґрунтоутворення і географію ґрунтів, розвиток їх в сучасних умовах.

З привітанням учасникам конференції виступив ректор Одеського національного університету імені І. І. Мечникова академік Сминтина В. А. Коротко зупинившись на досягненнях і науковій спадщині професора І. М. Гоголева, побажав всім учасникам конференції успішної та плідної роботи.

Науковій новизні та актуальності робіт Івана Миколайовича, їх подальшому розвитку були присвячені доповіді його колег та вже іменитих учнів — докторів наук В. О. Таргуляна, С. П. Позняка, Є. Н. Красехи, А. І. Кривульченка та ін. З теплими спогадами про свого батька та словами вдячності організаторам і учасникам конференції виступили діти І. М. Гоголева: доктор хімічних наук Воїнцева Ірина Іванівна, доктор філософських наук Гоголев Михайло Іванович, кандидат біологічних наук, успішний агропідприємець Гоголев Андрій Іванович.

До програми секційних засідань було включено 66 доповідей, в яких розглядалися теоретичні і прикладні проблеми ґрунтознавства, генези, речовинно-хімічного складу та властивостей ґрунтів Західного регіону України, проблеми гірського ґрунтоутворення, картографування ґрунтового покриву, охорони ґрунтового покриву Чорноземної зони, оцінки їх сучасного стану. Матеріали конференції (це більше 60 виступів учасників) були надруковані у Віснику Одеського національного університету, присвяченому 90-річчю І. М. Гоголева і виданому до початку конференції.

В процесі роботи конференції її учасники, співробітники кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів та Проблемної лабораторії, гості відвідали могилу І. М. Гоголева на другому Одеському християнському кладовищі. На гранітному постаменті портрет із багатозначним поглядом і доброю посмішкою Івана Миколайовича та лаконічний напис: “Воин. Большой и Яркий Человек. Большой ученый. Почвовед”. Сказано ніби все про цю яскраву Людину. Хіба можна б додати “Талантливый Организатор и Педагог” [3].

На завершення. Життя Івана Миколайовича Гоголева, становлення його як науковця, вчителя є дуже повчальним. Студент-відмінник сільськогосподарської академії, доброволець на фронті в Другій світовій війні, старший лаборант, асистент, доцент, професор, завідувач кафедри, видатний учений-ґрунтознавець і географ, провідний фахівець у галузі меліоративного ґрунтознавства і просто цікава та добра людина. За життя він створив дві наукові школи ґрунтознавців-географів і залишив численних учених-дослідників у різних регіонах України, які продовжують справу свого вчителя, успішно розвивають його вчення та численні наукові ідеї.

Література

1. Амброз Ю. О., Біланчин Я. М., Зелінський І. П. Розвиток геолого-географічних наук в Одеському університеті (1865–2000)//Історія Одеського університету (1865–2000): Наукове видання. — Одеса: Астропринт 2000. — С. 126–129,172–173.
2. Анастасьєва О. М. Гоголев Іван Миколайович. Ґрунтознавець, фізико-географ//Професори Одеського (Новоросійського) університету. Біографічний словник: Наукове видання. — Т. 2. — Одеса: Астропринт, 2000. — С. 278–284.
3. Біланчин Я. М. Професор І. М. Гоголев — видатна постать вітчизняної ґрунтознавчої науки і практики, засновник кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів Одеського університету//Вісник Одеського національного університету. Географічні та геологічні науки. — Т. 14. — Вип. 7. — 2009.— С. 11–15.
4. Біланчин Я. М., Амброз Ю. О. Географічні та геологічні науки в Одеському університеті: історія, сучасний стан, перспективи//Вісник Одеського національного університету. Географічні та геологічні науки. — Т. 10. — Вип. 6. — 2005. — С. 10–19.
5. Професор Іван Гоголев = *Professor Ivan Gogolev*/упоряд.С. П. Позняк, В. І. Тригуб; за ред. С. Позняка. — Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. — 586 с. — (Серія “Українські ґрунтознавці”).

В. И. Тригуб, Я. М. Біланчин

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
кафедра почвоведения и географии почв,
ул. Дворянская, 2, Одесса, 65082, Украина

ПРОФЕССОР И. Н. ГОГОЛЕВ — ВЫДАЮЩИЙСЯ УЧЕНЫЙ И ПЕДАГОГ, ОСНОВАТЕЛЬ КАФЕДРЫ ПОЧВОВЕДЕНИЯ И ГЕОГРАФИИ ПОЧВ ОДЕССКОГО УНИВЕРСИТЕТА (К 90-ЛЕТИЮ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ)

Резюме

В связи с 90-летием со дня рождения выдающегося ученого-почвовед, основателя кафедры почвоведения и географии почв Одесского университета профессора И. Н. Гоголева анализируется его вклад в теорию и практику отечественной почвенной науки, развитие почвенно-географической науки в Одесском университете.

Ключевые слова: профессор И. Н. Гоголев, почвовед, Одесский университет, кафедра почвоведения и географии почв.

V. Trigub, Ya. M. Bilanchyn

Odessa Mechnikov National University,
Department of Soil Science and Soil Geography,
Dvorianskaya St., 2, Odessa, 65082, Ukraine

**PROFESSOR I. M. GOGOLEV — AN OUTSTANDING SCIENCE AND
PEDAGOGUE, THE FOUNDER OF DEPARTMENT OF SOIL SCIENCE
AND GEOGRAPHY OF SOILS OF THE ODESSA UNIVERSITY
(DEDICATE TO 90 YEARS FROM THE DATE OF A BIRTH)**

Summary

Main lifetime drafts, dedicated to 90th birth anniversary of professor I. M. Gogolev, famous soil scientist, founder of Soil-science and Soil geography Department of Odessa National Mechnikov University, are depicted. His contribution into theory and practice of ukrainian soil-science and development of soil and geography sciences in Odessa University is analyzed.

Key words: professor I. M. Gogolev, soil scientist, Odessa University, Soil-science and Soil geography Department.